

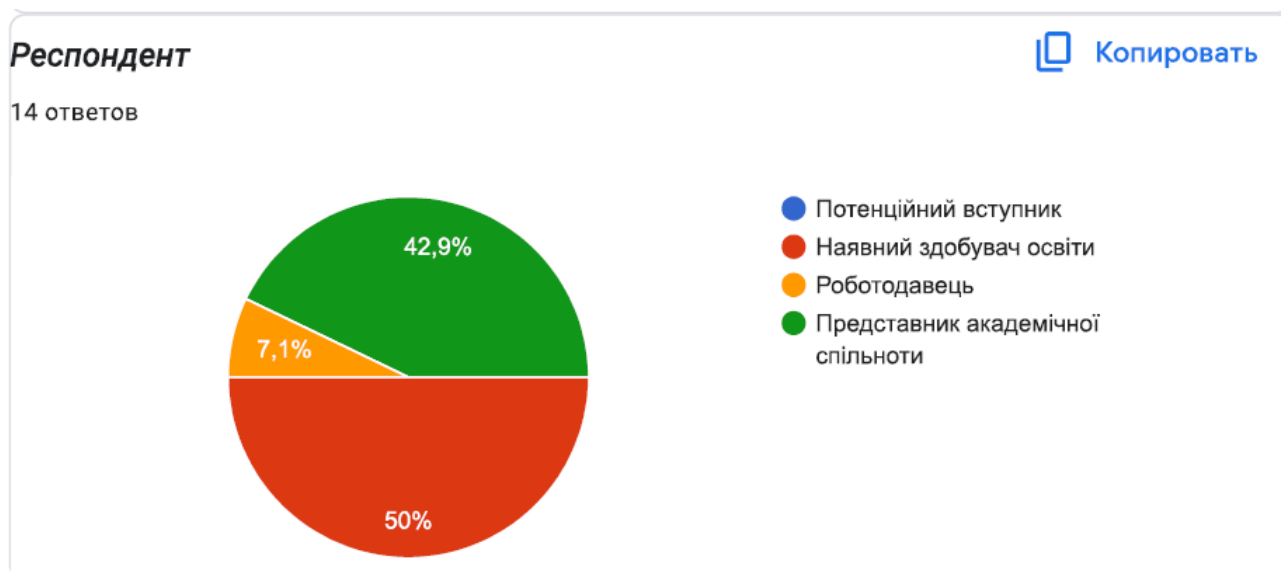
РЕЗУЛЬТАТИ МОНІТОРИНГУ
ОЦІНКИ ДОЦІЛЬНОСТІ ВІДКРИТТЯ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ
«ПІДПРИЄМНИЦТВО, ТОРГІВЛЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ БІЗНЕСУ»
ДРУГОГО (МАГІСТЕРСЬКОГО) РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ
СПЕЦІАЛЬНОСТІ 076 «ПІДПРИЄМНИЦТВО ТА ТОРГІВЛЯ»
ГАЛУЗІ ЗНАНЬ 07 «УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ»
КАФЕДРИ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ
ВОЛИНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ
ЛЕСІ УКРАЇНКИ

Метою моніторингу є вивчення думок усіх зацікавлених сторін (здобувачів освіти, представників академічної спільноти, роботодавців, стейкхолдерів та інших учасників освітнього процесу) щодо доцільності відкриття освітньої програми Підприємництво, торгівля та організація бізнесу другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 076 Підприємництво та торгівля кафедрою економіки і торгівля Волинського національного університету імені Лесі Українки.

Окрім зазначеного, опитування передбачало вивчення потенційних здобувачів освіти та стейкхолдерів щодо фахових якостей, які необхідні молодим фахівцям у сфері підприємництва, доцільності запровадження міждисциплінарних модулів у межах програми, очікувань щодо ключових результатів навчання для випускників програми, а також зацікавленості роботодавців у співпраці з навчальним закладом.

З метою моніторингу доцільності відкриття освітньої програми Підприємництво, торгівля та організація бізнесу протягом 2023 року (жовтень, листопад) проводилося опитування здобувачів освіти, потенційних абітурієнтів, представників академічної спільноти, роботодавців, стейкхолдерів та інших зацікавлених сторін освітнього процесу.

Всього опитано 14 респондентів, з них: 50% наявні здобувачі освіти, 43% - представники академічної спільноти, 7,1% роботодавці (діаграма 1).



Структура анкети включала 15 запитань, розділених на 6 смислових блоків.

1 блок (питання 1-2) – опитування щодо актуальності відкриття освітньої програми Підприємництво, торгівля та організація бізнесу другого (магістерського) рівня вищої освіти.

2 блок (питання 3-4, 10) виявлення думок щодо сфер діяльності та фахових якостей, необхідних випускникам програми.

3 блок (питання 5-7) вивчення важливості включення в програму міждисциплінарних модулів, тренінгових курсів, освітніх компонентів, пов'язаних з набуттям soft skills навичок.

4 блок (питання 8-9) вивчення зацікавленості програмою та можливостями співпраці з навчальним закладом.

5 блок (питання 11-12) доцільність використання інноваційних форм навчання.

6 блок (питання 13-15) можливості партнерства, забезпечення конкурентних переваг запропонованої освітньої програми на ринку освітніх послуг та ідеї щодо її розвитку.

Перше питання опитування стосувалося актуальності підготовки фахівців у сфері підприємництва, торгівлі та організації бізнесу для сучасного ринку

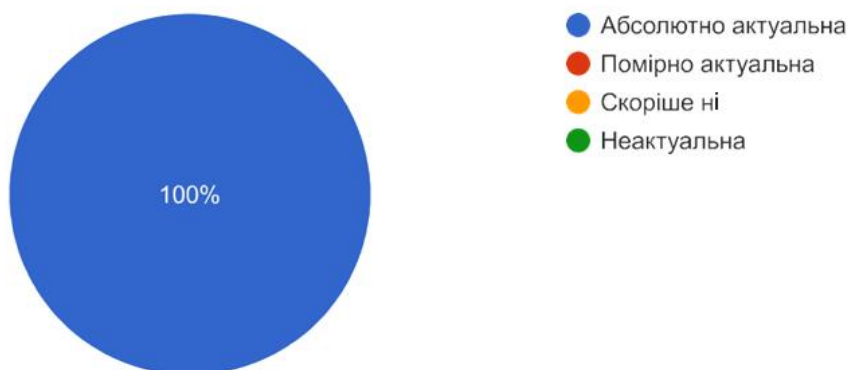
праці. В результаті опитування усі респонденти дали ствердну відповідь. Узагальнені результати представлені діаграмою 2.

Діаграма 2

Наскільки, на Вашу думку, актуальна підготовка фахівців у сфері підприємництва, торгівлі та організації бізнесу для сучасного ринку праці?

 Копировать

14 ответов



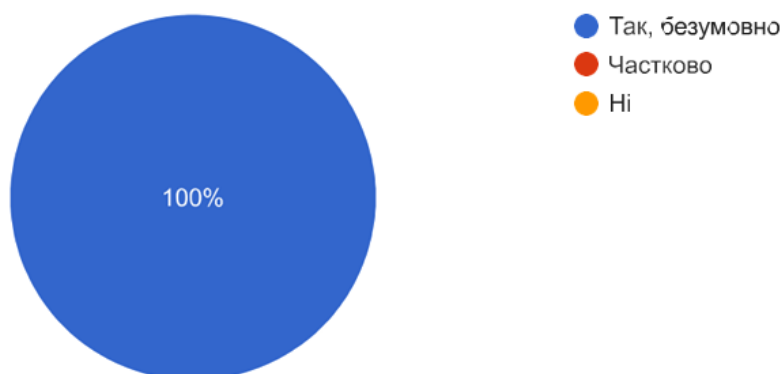
На запитання «Чи є у Вашій професійній чи навчальній діяльності потреба в знаннях зі створення/управління бізнесом або торгівлею?» 100% опитаних респондентів дали ствердну відповідь (діаграма 3):

Діаграма 3

Чи є у Вашій професійній чи навчальній діяльності потреба в знаннях зі створення/управління бізнесом або торгівлею?

 Копировать

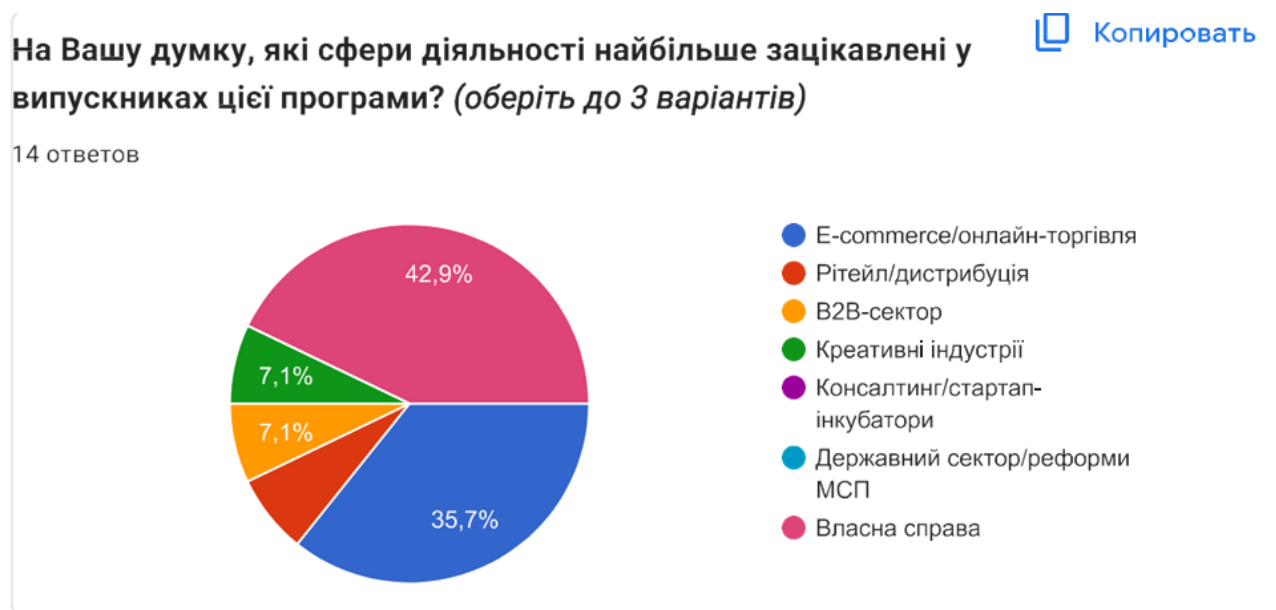
14 ответов



На запитання «які сфери діяльності найбільше зацікавлені у випускниках цієї програми?» ствердну відповідь щодо організації власної справи дали 42,9%

опитаних респондентів, сфера e-commerce / онлайн-торгівля – 35,7% респондентів, креативні індустрії та B2B-сектор – по 7,1% відповідно і 5,4% – ритейл / дистрибуція (діаграма 4).

Діаграма 4



Аналіз відповідей респондентів показує, що в реаліях сьогодення саме організація бізнесу, а також сфери електронної комерції та онлайн-торгівлі потребують випускників запропонованої освітньої програми.

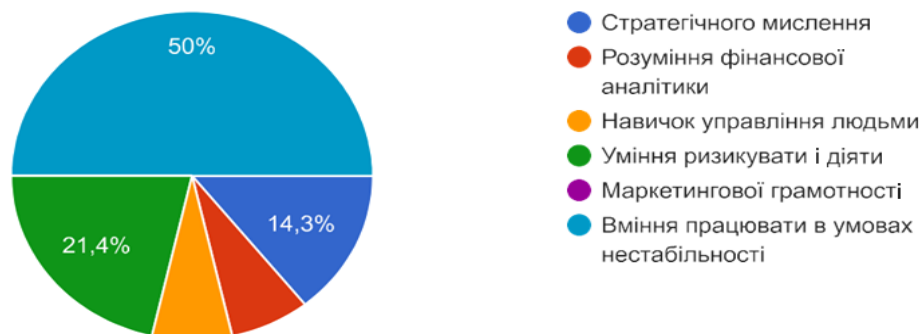
Опитаним респондентам було також задано питання «Яких фахових якостей, на Вашу думку, бракує більшості молодих фахівців у галузі підприємництва?» (діаграма 5). Як бачимо з результатів моніторингу, 50% респондентів дали ствердну відповідь щодо нестачі вмінь працювати в умовах нестабільності, 21,4% щодо «вміння діяти в умовах ризику й невизначеності». Це підтверджує актуальність самої освітньої програми та її мети: підготовка висококваліфікованого, інтегрованого у світовий та європейський науково-освітній простір професіонала, який володіє фундаментальними знаннями з економіки, підприємництва та торгівлі, критичним мисленням, а також набором особистісних якостей, загальнокультурних та професійних компетенцій достатніх для ефективного управління бізнесом у підприємницьких структурах за умов невизначеності та ризиків. При цьому 14,3% респондентів вказали на необхідність володіння молодими фахівцями професійними якостями зі

«стратегічного мислення». Варто зазначити, що навички щодо маркетингової грамотності залишилися поза увагою респондентів, що свідчить про недоцільність введення в ОП освітніх компонентів, пов'язаних з цими компетентностями і програмними результатами навчання.

Діаграма 5

Яких фахових якостей, на Вашу думку, бракує більшості молодих фахівців у галузі підприємництва? (оберіть не більше 3 відповідей)

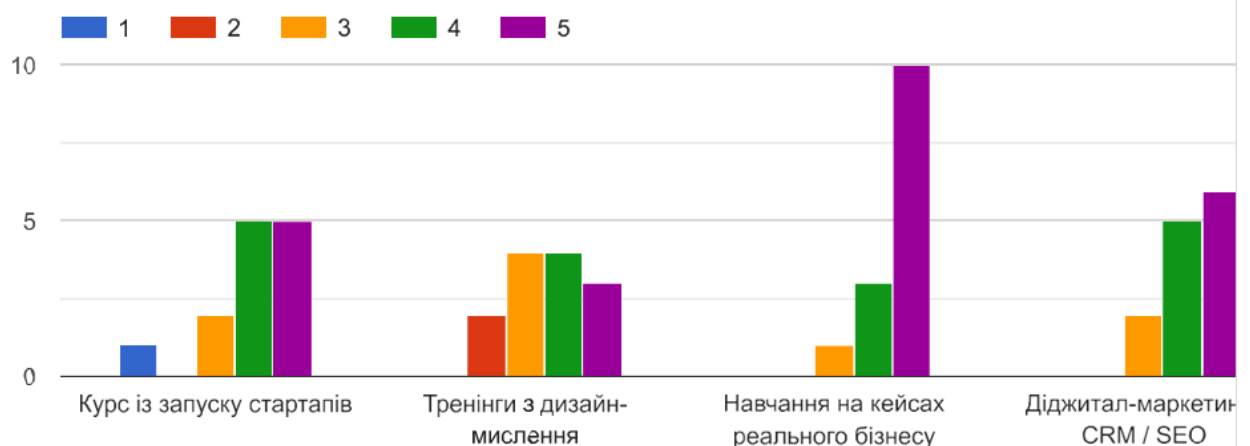
14 ответов



На питання «наскільки важливо для такої програми включити» відповідні курси і тренінги (з дизайн-мислення, із запуску стартапів, навчання на кейсах реального бізнесу, діджитал-маркетинг / CRM / SEO; курси з доступу до бізнес-інкубаторів / хабів тощо), відповіді розподілилися таким чином (діаграма 6):

Діаграма 6

Оцініть за шкалою від 1 до 5, наскільки важливо для такої програми включити (в кожному варіанті відповіді проставте цифру від 1 до 5):



Діаграма показує, що найбільш бажаними складовими освітньої програми, з огляду на важливість набуття відповідних знань і практичних навичок, респондентами відмічено навчання на кейсах реального бізнесу, а також доступ до бізнес-інкубаторів / хабів. Це означає, що заняття з підприємцями-практиками, навчання на реальних прикладах, бізнес-кейсах конкретних компаній в умовах сьогодення є пріоритетними з точки зору вивчення реального досвіду, набуття вмінь роботи в умовах невизначеності, що передбачено метою запропонованої до впровадження освітньої програми.

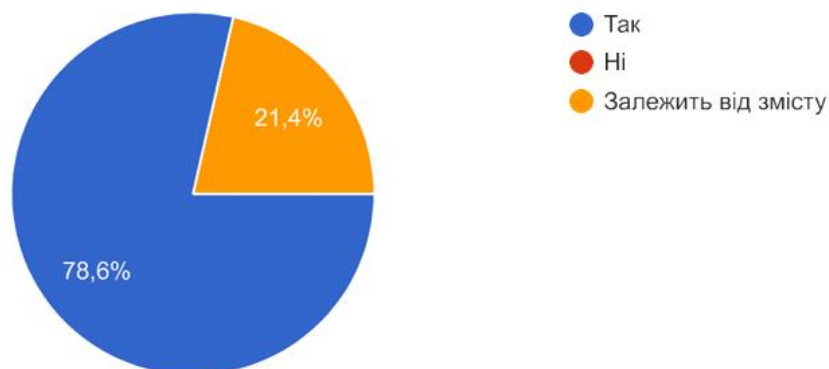
Відповіді респондентів на питання щодо доцільності запровадження міждисциплінарних модулів у межах освітньої програми (наприклад, «Право для підприємців», «ІТ-рішення для бізнесу»)? (діаграма 7), показує високий рівень зацікавленості у таких модулях, оскільки 78,6% опитаних дали ствердну відповідь і 0% - відповідь «ні». При цьому 21,4% респондентів вказали на необхідність уточнення таких складових програми, зазначивши відповідь «залежить від змісту». Отже, респонденти зацікавлені у виборі складових компонентів освітньої програми і хотіли б отримати більш детальну інформацію щодо вибору таких освітніх компонентів.

Діаграма 7

Чи підтримуєте Ви запровадження міждисциплінарних модулів у межах програми (наприклад, "Право для підприємців", "ІТ-рішення для бізнесу")?

 Копировать

14 ответов



Питання 7 стосувалось важливості м'яких, або гнучких навичок, їх необхідності в подальшій професійній діяльності як надпрофесійних навичок, які допомагають вирішувати життєві завдання та працювати з іншими людьми. При цьому 92,9% опитаних респондентів дали відповідь, що soft skills є ключовим елементом програми (діаграма 8) і лише 7,1% вказали на його другорядність. Отже, можна зробити висновок, що освітні компоненти ОП, пов'язані з набуттям soft skills є необхідною складовою ОП, оскільки тенденції на ринку праці в майбутньому будуть визначати дві навички — soft skills та критичне мислення.

Діаграма 8

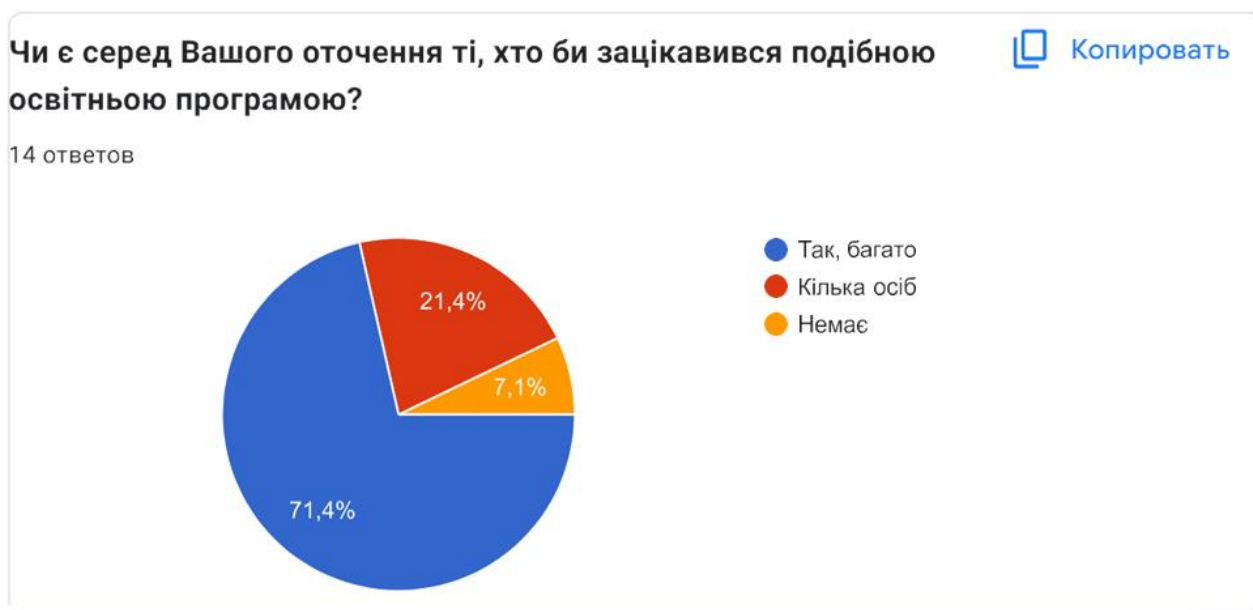


Питання четвертого блоку опитування (питання 8-9) стосувалися вивчення зацікавленості здобувачів освіти, представників академічної спільноти, роботодавців, стейкхолдерів та інших учасників освітнього процесу програмою та можливостями співпраці з навчальним закладом.

Результати опитування (діаграми 9, 10) показують, що 71,4% респондентів мають в оточенні багато осіб, зацікавлених у реалізації такої ОП. Окрім того, роботодавці/стейкхолдери зацікавлені у співпраці з навчальним закладом у вигляді проведення практик, реалізації проєктів, здійснення менторства у програмі (57,1% - відповіді «так», 14,3% - відповіді «можливо», діаграма 10). Лише 7,1% респондентів (що складає 1 особу серед опитаних,

діаграма 9) дали заперечну відповідь щодо зацікавленості подібною освітньою програмою. Серед роботодавців таких відповідей було 4 (діаграма 10, 28,6%).

Діаграма 9



Діаграма 10



Відкриті питання анкети опитування (питання 10-12) стосувалися виявлення думок щодо сфер діяльності та фахових якостей, необхідних випусникам програми, а також доцільності використання інноваційних форм навчання на ОП.

На запитання «Якими Ви бачите ключові результати навчання для випускника програми «Підприємництво, торгівля та організація бізнесу»?» були отримані доволі розгорнуті відповіді, а саме:

- Розуміння як створити та розвивати власний бізнес.
- Вміння аналізувати ринок і знаходити бізнес-можливості.
- Вміння стратегічно мислити.
- Фахова підготовка.
- Отримання ключових навичок для організації власної справи.
- Результати навчання мають відображати готовність діяти в умовах ризику, приймати рішення в умовах невизначеності, брати на себе лідерство і відповідальність, приймати креативні рішення з організації бізнесу.
- Випускник здатен розробляти та впроваджувати ініціативи з урахуванням ринкових умов, цифрових технологій та регуляторного середовища. Вміє приймати ефективні управлінські рішення, аналізувати ризики та забезпечувати сталий розвиток підприємства.
- Випускник здатен ефективно організовувати та розвивати підприємницьку та торговельну діяльність, використовуючи сучасні управлінські, економічні та цифрові інструменти.
- Випускник програми повинен вміти створювати та розвивати бізнес, ефективно організовувати діяльність, приймати управлінські рішення та застосовувати сучасні цифрові інструменти, діючи етично і підприємницьки. Бути готовим приймати обґрунтовані та зважені рішення в стресових та форс-мажорних ситуаціях.
- Здатність вести бізнес в умовах сучасного ринкового середовища та в умовах глобалізації.

Відповіді респондентів дозволяють зробити висновок, що ключові компетентності щодо створення, організації та розвитку власного бізнесу є пріоритетними для успішної практичної діяльності за фахом. Окрім того, вміння приймати рішення і діяти ефективно в умовах невизначеності і ризиків визнаються найбільш значущими для фахівців і випускників програми.

Запитання 5 блоку опитування (питання 11-12) стосувалися доцільності використання інноваційних форм навчання.

На запитання «Які інноваційні формати Ви вважаєте доцільними в межах цієї програми?» були отримані наступні відповіді респондентів:

- Гостьові лекції підприємців і власників бізнесу
- Стартап-школа з практичним запуском ідей
- Бізнес-кейси та челенджі з реальними завданнями
- Менторство та зустрічі з інвесторами
- Навчальні візити на підприємства
- Обмін досвідом з іноземними партнерами з підготовки фахівців
- Участь у міжнародних грантових проектах
- Врахування результатів неформальної освіти (дистанційні або очні курси

підвищення кваліфікації)

- Практична підготовка в рамках співпраці з роботодавцями
- Гостьові лекції бізнесменів-практиків
- Бізнес-кейс челендж

– Доцільними є усі формати, особливо ті, що поєднують практику з навчанням, стартап-школа, симуляції бізнес-процесів, гостьові лекції підприємців та менторські програми.

Аналізування відповідей дозволяє зробити висновок, що найбільш доцільними форматами навчання за програмою респонденти вважають гостьові лекції бізнесменів-практиків, власників бізнесу, використання бізнес-кейс челенджів, а також живе спілкування з керівниками підприємств, практичну підготовку, яка розвиває реальні навички, критичне мислення та підприємницьке бачення. Отже, проведення занять керівниками бізнесу, гостьовими професорами-лекторами, іноземними партнерами з підготовки фахівців є бажаними і відповідають потребам зацікавлених сторін освітнього процесу.

На запитання «Які ключові виклики сучасного бізнес-середовища Ви би заклали в програму для моделювання ситуацій / рішень?» були отримані наступні відповіді респондентів:

- Нестабільність ринку та адаптація бізнесу до змін.
- Робота з клієнтським досвідом.
- Управління командою.
- Масштабування бізнесу.
- Цифровізація.
- Забезпечення адаптивності і швидкості реагування на виклики, безпеки інвестування, створення альтернативних систем і бізнес-планів організації підприємництва.
- Штучний інтелект: переваги та використання.
- Стійкість та етичність бізнесу, конкуренція, зміни в споживчій поведінці.
- Управління людьми.
- Аналіз ринку.
- Аналіз та оцінка ризиків, розробка коригувальних заходів.
- Доцільно моделювати виклики, пов'язані з нестабільністю ринку, цифровізацією, конкуренцією, логістикою, зміною споживчих поведінок, сталим розвитком та управлінням ризиками в умовах невизначеності.

Запитання 6-го блоку (питання 13-15) стосувалися реалізації можливостей партнерства у розробці та реалізації програми, а також забезпечення конкурентних переваг запропонованої освітньої програми на ринку освітніх послуг та внесення пропозицій ідей щодо її розвитку.

Зокрема, конкурентними перевагами запропонованої освітньої програми на ринку освітніх послуг респонденти вважають наступні:

- Залучення підприємців та експертів до викладання.
- Сучасні формати навчання: кейси , майстерки, стажування.
- Акцент на організації бізнесу.
- Теорія і практика транскордонного співробітництва.

– Поєднання підприємницької підготовки з практичними навичками цифрового управління бізнесом та орієнтація на реальні кейси українського і міжнародного ринку.

– Фахова підготовка.

– Екскурсії на підприємства.

– Викладання освітніх компонентів іноземною мовою.

– Уміння започаткувати бізнес.

– Практична спрямованість програми: тісна співпраця з бізнесом, цифрові інструменти та розвиток підприємницького мислення, що готують до реальних викликів бізнес-середовища.

– Кадровий потенціал.

При цьому на запитання «Які партнерства, на Вашу думку, варто залучити до розробки/реалізації програми (організації, бізнеси, агенції тощо)?» 90% респондентів відповіли, що до розробки й реалізації програми варто залучити в першу чергу бізнес, успішних підприємців, представників торгово-промислової палати, стартап-інкубаторів, ІТ компанії та платформи для он-лайн бізнесу.

На питання щодо ідей, зауважень і рекомендацій з запуску програми були отримані наступні відповіді:

– Дати студентам більше практики: менше теорії, більше дій.

– Зробити курс із запуску власного проекту обов'язковим.

– Створити спільноту випускників і підприємців навколо програми.

– Зробити акцент на організації бізнесу з врахуванням сучасних реалій (інновації, стартап-проекти, цифровізація економіки).

– Реалізувати в найближчий час.

– Залучити бізнес-практиків.

– Інтегрувати модулі з цифрового маркетингу, аналітики даних.

– Зустрічі з успішними підприємцями.

– Фокус на soft skills у частині управління людьми та роботі у невизначених обставинах.

– Налагодити міжнародну співпрацю.

Комплексний аналіз відповідей респондентів на питання анкети дозволяє дійти наступних висновків:

Запровадження освітньої програми Підприємництво, торгівля та організація бізнесу другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 076 Підприємництво та торгівля кафедрою економіки і торгівля Волинського національного університету імені Лесі Українки є доцільним і відповідає об'єктивним потребам сьогодення і ринку праці, що підтверджується думками здобувачів освіти, представників академічної спільноти, роботодавців, стейкхолдерів та інших учасників освітнього процесу.

Вивчення зацікавленості програмою та можливостями співпраці з навчальним закладом, а також можливостями партнерства зі стейкхолдерами підтвердило високий її рівень для зовнішніх стейкхолдерів, що підтверджено значною кількістю наданих рекомендацій щодо її запровадження, реалізації та розвитку.

Опитування також показало високий рівень зацікавленості стейкхолдерів та академічної спільноти щодо змістового наповнення програми, а саме - включення в програму міждисциплінарних модулів, використання інноваційних форм навчання, тренінгових курсів, освітніх компонентів, пов'язаних з набуттям soft skills навичок, практичної підготовки.

Як підтверджують результати опитування, програма володіє низкою конкурентних переваг на ринку освітніх послуг, які слід розвивати, удосконалювати відповідно до сучасних реалій розвитку ринку, регіону, сучасного стану економіки держави та майбутніх перспектив розвитку вітчизняного бізнесу та міжнародної співпраці.